RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Programmabegroting Westervoort 2025-2028

Zaak- & documentnr. : Z/24/126453 201672153
Portefeuillehouder : P.J.H. Pennekamp

Opsteller : Gerrit Jan Steensma
Afdeling : F&B
Telefoonnr :

Samenvatting
De meerjarenbegroting 2025-2028 sluit in 2025 met een positief saldo. Meerjarig is de begroting niet sluitend.

Zoals zovele andere gemeenten heeft de gemeente Westervoort een grote financiële opgave om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting, mede door aflopende rijksinkomsten door kortingen in het gemeentefonds en de indexering en tariefstijging in Wmo en jeugdzorg. De opgave is zorgwekkend te noemen. De jaren 2026 tot en met 2028 zijn nog niet sluitend. Om een financieel gezonde huishouding te kunnen blijven voeren en niet onder financieel toezicht te geraken is het wel noodzakelijk om de jaarschijf 2025 structureel sluitend te maken.

Om de tekorten voor 2026 en verder op te kunnen lossen is inmiddels het project ‘Financieel gezond 2026’ opgestart. Bij de begrotingsbehandeling door de gemeenteraad wordt alleen het begrotingsjaar 2025 vastgesteld. De jaren 2026-2028 geven een structureel inzicht in de beleidskeuzes.

Ten opzichte van de Voorjaarsnota is voornamelijk sprake van een lastenverschuiving. Zo zijn de lasten van de gemeenschappelijke regelingen geactualiseerd en is een reëlere raming opgenomen van de investeringen.

Beslispunten

1. De (meerjaren-)Programmabegroting 2025-2028 – in het bijzonder op de volgende onderdelen- vast te stellen:
    - De programma’s
    - De paragrafen
    - De voorcalculaties
    - De vervangingsinvesteringen
    - De mutaties op de reserves en voorzieningen
    - De nieuwe belastingtarieven 2025. Conform de voorstellen in de Voorjaarsnota is uitgegaan van een extra stijging van het tarief voor OZB met 5%.
2. Inflatiecorrectie toe te passen op de tarieven voor Rioolheffing en OZB.
3. Het definitieve tarief voor de Afvalstoffenheffing vast te stellen in de raadsvergadering van december 2024.

Aanleiding

In juli is de Voorjaarsnota 2024 vastgesteld. Bij de vaststelling van de Voorjaarsnota was sprake van een sluitende begroting in 2025. Ten opzichte van de voorjaarsnota is vooral sprake van een lastenverschuiving. De begroting 2025 is nog steeds sluitend. Meerjarig is de begroting niet sluitend.

De begroting 2025 moet sluitend zijn om provinciaal toezicht te voorkomen.

Deze zomer zijn de voorcalculaties geactualiseerd, is de meicirculaire verwerkt, zijn de belastingopbrengsten geactualiseerd en is de financiële administratie bijgewerkt.

Aanpassing voorcalculaties:

- In de zomerperiode zijn alle voorcalculaties (lasten en baten) voor budgetten bestaand beleid geactualiseerd. Het gaat hierbij om aanpassingen die er voor zorgen dat de budgetten toereikend zijn en aangepast aan het huidige prijsniveau.
- In de voorcalculaties is de actuele activamodule verwerkt. In het afgelopen jaar is een aantal investeringskredieten afgesloten of in tijd verplaatst (vervroegd of uitgesteld), waardoor de kapitaallasten in de diverse jaren wijzigen.
- De begroting 1Stroom is meerjarig ingevoerd inclusief alle loon- en kostenstijgingen en extra toekenningen uit de Voorjaarsnota 2024.
- Het onderzoek naar de verdeelsleutel binnen 1Stroom heeft ertoe geleid dat het Dagelijks Bestuur (DB) het Algemeen Bestuur (AB) van 1Stroom heeft voorgesteld de verdeelsleutel in 2025 aan te passen. Het AB heeft dit voorstel op 7 oktober 2024geaccordeerd. De kostenverdeling binnen 1Stroom wordt dan in 2025 62% voor Duiven en 38% voor Westervoort en in 2026 wordt de verdeling 61% voor Duiven en 39% voor Westervoort. Deze verschuiving levert Westervoort in 2025 een nadeel op van ongeveer € 311.000 en in 2026 het dubbele. De aanpassing is in deze meerjarenbegroting verwerkt. De gemeenteraad ontvangt na formele besluitvorming door het algemeen bestuur spoedig een toelichting op deze aanpassing en de daarover gemaakte bestuurlijke afspraken
- Ook de loon- en kostenstijgingen van het bestuur (CAO + vergoedingen raad/college/griffie) zijn opgenomen.
- Er zijn extra kosten opgenomen voor het nieuw vastgestelde Meerjaren Onderhoudsplan, zoals dagelijks onderhoud, achterstallig onderhoud en stortingen in de voorzieningen.
- De opbrengsten leges omgevingsvergunningen zijn verhoogd.
- De doorbelastingen van gemeenschappelijke regelingen zijn geactualiseerd.
- De belastingopbrengsten zijn geactualiseerd. Daarbij is voor de OZB en de rioolheffing inflatiecorrectie toegepast. Voor alle belastingsoorten zijn ook de actuele maatstaven gehanteerd.
- De berekening van de Algemene Uitkering is geactualiseerd waarbij de meicirculaire is verwerkt en de prognose van de maatstaven nogmaals is bekeken. Bovendien is een tweetal stelposten in het financieel pakket nu ook doorgetrokken naar het laatste begrotingsjaar (2028) waardoor zich in dat jaar een verbetering voordoet.

Bovenstaande aanpassingen zorgen er voor dat het in de Voorjaarsnota 2024 gepresenteerde saldo er voor 2025 en 2028 iets gunstiger is geworden. Voor 2026 blijft onverminderd de term ‘ravijnjaar’ van toepassing.

(* € 1.000)

	2025	2026	2027	2028
Begrotingssaldo	+960	-€ 2.517	-€ 2.296	-€ 1.518

De financiële gevolgen van de septembercirculaire zijn van belang voor deze begroting. Deze is op 17 september gepubliceerd en wordt nog financieel vertaald. Via een kennisgeving zal de gemeenteraad nog voor de begrotingsbehandeling op de hoogte worden gesteld van de financiële gevolgen.

Planning
15 november is de wettelijk verplichte aanleverdatum bij de Provincie voor de vastgestelde programmabegroting. Dit is de planning:

29 oktober 2024 : Commissievergadering
11 november 2024 : Behandeling Gemeenteraad

Beoogd effect

Na vaststelling door de raad kan het college het voorgestane beleid tot uitvoering brengen.

Argumenten

1.1 In het kader van het budgetrecht van de raad moet de begroting ter vaststelling aan de gemeenteraad worden voorgelegd.
Zonder de besluitvorming in de gemeenteraad staan de organisatie geen budgetten ter beschikking om het voorgestane beleid tot uitvoering te kunnen brengen. Voor 15 november moet de besluitvorming hebben plaatsgevonden en dient de vastgestelde begroting te worden ingediend bij de provincie.

2.1 Kostenstijgingen worden veroorzaakt door inflatie.
De afgelopen periode zijn we landelijk geconfronteerd met kostenstijgingen. Niet alleen de arbeidskosten stegen maar ook de grondstof- en energieprijzen liggen veel hoger dan in voorgaande jaren. De enige manier om voor onderdelen kostendekkend te blijven is dan ook een stijging van de tarieven. En dat geldt niet alleen voor de belastingtarieven maar ook voor de legestarieven. Ook hier geldt het uitgangspunt van kostendekkendheid en zijn tariefstijgingen onvermijdbaar. Het niet toepassen van indexatie – of zelfs verlaging – van de OZB drukt op de langere termijn extra zwaar op het begrotingssaldo. Immers, de kosten stijgen (in huidige jaren aanzienlijk) en de belastingopbrengsten minder of niet.
In de meicirculaire is rekening gehouden met een inflatiepercentage van 3,45%. In deze begroting wordt conform de voorstellen in de Voorjaarsnota de OZB-tarieven en de Rioolheffing met het inflatiepercentage te verhoogd. Het tarief voor Rioolheffing hoeft na de herberekening van het Watertakenplan niet meer aanvullend te worden verhoogd. De benodigde stijging voor de afvalstoffenheffing wordt hierna bij punt 3.1 toegelicht.

3.1 Tarieven afvalstoffenheffing worden in de raad van december 2024 vastgesteld
Jaarlijks worden de budgetten voor het inzamelen en verwerken van afval geactualiseerd. Op basis van het totaal van de kosten en opbrengsten wordt uiteindelijk het tarief voor vastrecht en het variabel tarief (per lediging) becijferd.

De aanbesteding voor de uitvoering van afvalinzameling (uitkomst Circulus) heeft geleid tot een kostenstijging. Dit zou leiden tot een stijging van de tarieven afvalstoffenheffing.

Door de raad is een motie aangenomen om een korting van 10 euro op de aanslag afvalstoffenheffing toe te passen.

Over het geheel van de kostenstijgingen en de uitvoering van de motie moet in december een besluit genomen worden.

Kanttekeningen

1.1 De gemeente Westervoort heeft geen structureel sluitende meerjarenbegroting.

Alleen de jaarschijf 2025 is sluitend. De overige jaarschijven van deze begroting sluiten met een negatief saldo. De belangrijkste reden voor dit beeld is het zogenaamde “Ravijnjaar” 2026 in het Gemeentefonds. Ondanks de lobby vanuit de VNG lijkt hier geen verandering in te komen. Mogelijk gaat hier in de septembercirculaire nog uitsluitsel over worden gegeven, maar het lijkt zeer waarschijnlijk dat hierin geen verandering komt. Na publicatie van de septembercirculaire zal deze worden doorgerekend en zullen de financiële gevolgen hiervan via een kennisgeving aan de raad worden meegedeeld.

1.2 Een aantal zaken is nog niet verwerkt.

Ook overige zaken uit de septembercirculaire kunnen mogelijk nog zorgen voor wijziging van de cijfers. Dit zal zoals hierboven aangegeven via een kennisgeving voor de raadsbehandeling van de begroting bekend worden gemaakt. Alleen voor de Wmo is extra geld toegezegd wat voor Westervoort waarschijnlijk ongeveer € 40.000 op kan leveren.

Financiële paragraaf

Ontwikkeling resultaten 2024-2028	2024	2025	2026	2027	2028
Resultaten voorjaarsnota 2024	-244	416	-1.786	-1.277	-2.015
Amendementen/moties	70	30	-15	10	
Resultaat na verwerking amendementen	-173	446	-1.801	-1.267	-2.015
Aanpassing budgetten begroting 2025-2028	0	514	-716	-1.029	497
Begrotingsresultaten 2024-2028	**-173**	**960**	**-2.517**	**-2.296**	**-1.518**

Aanpassingen budgetten bij het opstellen (meer)jaren-begroting 2025-2028:	2024	2025	2026	2027	2028
Algemeen (meerdere programma's):					
Bijdrage 1Stroom	0	-193	-140	-115	42
Kapitaallasten (afschrijvingen)	0	151	25	-64	-122
Overige afwijkingen (bedragen < € 15.000)	0	54	-1	-118	-493
Programma 1 Bestuur:					
TV 0.3 Creon	0	-29	-38	-29	-29
TV 0.3 Dorpsplein 115 (RID/Bibliotheek)	0	-33	-38	-33	-33
TV 0.3 Uitterweert 2	0	-95	-90	-90	-90
TV 0.3 Scouting	0	-35	-35	-35	-35
TV 0.4 Huisvesting gemeentehuis	0	-105	-105	-105	-105
TV 0.8 Algemene baten en lasten	0	-42	-42	-42	-42
TV 1.1 Brandweer	0	-121	-121	-121	-121
Programma 2 Maatschappij:					
TV 5.4 Kunstwerk bibliotheek De Liemers	0	-37	-42	-45	-49
TV 5.7 Openbaar groen	0	0	-23	-36	-48
Programma 3 Omgeving:					
TV 7.2 Riolering+ rioolheffing	0	-21	-33	-66	-16
TV 7.3 Afval	0	-215	-164	-117	-117
TV 8.3 Leges omgevingsvergunningen	0	102	102	102	102
Programma 4 Algemene dekkingsmiddelen:					
TV 0.6 OZB (niet)woningen	0	113	94	65	170
TV 0.7 Uitkering gemeentefonds (meicirculaire)	0	1.107	87	51	1.941
TV 0.7 Taakmutaties uitkering gemeentefonds	0	-113	25	90	-133
Begrotingsresultaten 2024-2028	**0**	**514**	**-716**	**-1.029**	**497**

Uit de tabel is op te maken dat een sluitend begrotingssaldo voor 2025 wordt gepresenteerd. Als de provinciale toezichthouder kan instemmen met onze begroting zal hij de gemeente onder repressief toezicht plaatsen. Dit is de reguliere vorm van toezicht.

Relatie met het herstelplan (alleen voor Westervoort)

In het herstelplan 2021 Westervoort is besloten om de Algemene Reserve op te bouwen naar een minimum niveau van ongeveer € 2 miljoen. Het streven was om daarna door te groeien naar een robuust niveau van ongeveer € 4 miljoen. Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2024 is besloten de verdere doorgroei stop te zetten. Het verwachte ontwikkeling van de algemene reserve is alsvolgt:

Verloop algemene reserve (geraamde resultaten worden toegevoegd aan de algemene reserve)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand per 1 januari	551	2.411	4.144	3.971	4.931	2.414
Toevoegingen:						
Resultaat voorgaand begrotingsjaar	3.360	1.791	-173	960	-2.517	-2.296
Spaarprogramma	400					
Onttrekkingen:						
Werving raadsleden en implementatie OGSM		-58				
Storting bestemmingsreserves	-1.900					
Stand per 31 december	**2.411**	**4.144**	**3.971**	**4.931**	**2.414**	**118**

Participatie en communicatie

Op 16 oktober wordt er een leeswijzeravond georganiseerd waarop de raadsleden in de gelegenheid worden gesteld de stukken het best kunnen lezen en waar de raadsleden in de gelegenheid worden gesteld om vragen te stellen. Vooraf schriftelijk ingestuurde vragen zullen daar ook worden beantwoord.

Duurzaamheid (alleen voor Westervoort)
N.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking
De gemeente Westervoort neemt samen met de gemeente Duiven deel in de gemeenschappelijke regeling 1Stroom, de uitvoeringsorganisatie van beide gemeenten.

Bijlagen

201672154 Raadsbesluit Programmabegroting Westervoort 2025-2028
201675352 Meerjarenprogrammabegroting 2025-2028 Westervoort

Westervoort,

Burgemeester en wethouders van gemeente Westervoort,

J (Jacobine) Kersten
secretaris

drs. A.J. van Hout
burgemeester